

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1994 perittävästä maksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla niin sanottu täyskustannusvastuun periaate tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmissä toteutetaan myös vuonna 1994 edellisen vuoden tavoin perimällä tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta yhteensä 330 miljoonan markan suuruinen maksu.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tammiukuun 1 päivänä 1994 ja olemaan voimassa vuoden 1994.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valtiontaloudellisista syistä päädyttiin vuoden 1993 osalta valtion kansaneläkelaitokselle maksettavan rahoitusosuuden pienentämiseksi järjestelmään, jolla tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta peritään kyseiseltä vuodelta yhteensä 330 miljoonan markan suuruinen maksu. Osaltaan järjestelmän säätäminen liittyi tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien piiriin kuuluvien sairaanhoitokustannusten täyskustannusvastuun periaatteen toteuttamiseen. Maksun periminen toteutettiin yksivuotisella lailla tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta (1645/92). Lain tarkoittamasta maksusta oli tapaturmavakuutuslaitosten suoritettava osuus 141 miljoonaa markkaa, liikennevakuutuslaitosten 177 miljoonaa markkaa sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 12 miljoonaa markkaa.

Lain mukaan maksusta aiheutuva menojen lisäys voidaan vuonna 1993 ja sen jälkeen sisällyttää pakollisen tapaturmavakuutuksen sekä liikennevakuutuksen vakuutusmaksuihin

ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin. Vakuutusmaksutulon lisäyksestä ei kuitenkaan peritä vakuutusmaksuveroa eikä muita vakuutusmaksutulosta perittäviä maksuja. Vakuutuslaitokset suorittavat vuonna 1993 kalenterikuukausittain maksun ennakkona 1/12 säädetystä määrästä. Perittävä maksu jakaantuu tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien sisällä lopullisesti vakuutuslaitosten muista kuin vapaaehtoisista tapaturmavakuutuksista ja liikennevakuutuksista vuonna 1993 saamien maksutulojen mukaan.

Lain tarkoittama maksu ohjataan sosiaali- ja terveysministeriön kautta kansaneläkelaitokselle pienentämään kansaneläkelain 59 §:n 2 momentissa tarkoitettua valtion kansaneläkerahastoa koskevaa takuuosuutta.

Selvittelyt vakuutusjärjestelmien täyskustannusvastuun pysyvistä toteuttamistavasta ovat edelleen kesken. Valtiontaloudellisista syistä on kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi tarpeellista jatkaa kyseessä olevaa väliaikaisista maksujärjestelmää. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vastaavanlainen järjestelmä koskisi myös vuotta 1994. Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta perittäisiin siten myös vuodel-

ta 1994 yhteensä 330 miljoonan markan suuruinen maksu. Määrän arvioidaan vastaavan tapaturma- ja liikennevakuutuksen korvauspiiriin kuuluvien potilaiden hoitokustannuksia julkisessa terveydenhuollossa asiakasmaksuilla vähennettynä.

Kuluvana vuonna maksu on jaettu eri vakuutusjärjestelmien maksettavaksi vuoden 1991 tapaturma- ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulojen ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen työturvallisuuskuluilla vähennettyjen kokonaiskustannusten keskinäisessä suhteessa. Vakuutusmaksutuloiksi on luettu muista kuin tapaturmavakuutuslain 57 §:ssä tarkoitetuista vapaaehtoisista tapaturmavakuutuksista saatu maksutulo ja pakollisen liikennevakuutuksen maksutulo. Liikennevakuutuksen maksutulo on vuoden 1991 jälkeen alentunut selvästi voimakkaammin kuin tapaturmavakuutuksen ja vastaavan kehityksen arvioidaan jatkuvan myös vuonna 1994. Tämä johtuu liikennevakuutuksen myönteisestä vahinkokehityksestä ja autokannan muutoksista. Siksi ei ole perusteltua käyttää maksun jakoperusteena enää aikaisempien vuosien vakuutusmaksutuloja ja kokonaiskustannuksia. Tämän vuoksi maksu ehdotetaan jaettavaksi vakuutusjärjestelmien kesken vuoden 1994 arvioitujen tapaturma- ja liikennevakuutuksen maksutulojen ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen työturvallisuuskuluilla vähennettyjen kokonaiskustannusten suhteessa.

Arvioiden mukaan tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulo tulee olemaan vuonna 1994 noin 1621 miljoonaa markkaa ja liikennevakuutuksen noin 1701 miljoonaa markkaa sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen työturvallisuuskuluilla vähennetyt kokonaiskustannukset noin 187 miljoonaa markkaan ilman tästä maksusta aiheutuvaa lisäystä. Tämän perusteella on tapaturmavakuutuslaitosten osuus vuonna 1994 perittävästä maksusta 152 miljoonaa markkaa, liikennevakuutuslaitosten 160 miljoonaa markkaa sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 18 miljoonaa markkaa.

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien sisällä maksuvelvollisuus jakaantuisi vakuutuslaitosten kesken lopullisesti vuoden 1994 todellisen maksutulon perusteella samaan tapaan kuin vuotta 1993 koskevassa laissa. Ennakot maksettaisiin myös vastaavalla tavalla kuukausittain siten, että ne jakaantuisivat vakuutuslaitosten kesken vuoden 1992 maksutulojen suh-

teessa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osalta ennako vastaisi sen lopullista maksuosuutta. Ehdotettavasta maksusta vakuutuslaitoksille aiheutuva menojen lisäys voitaisiin sisällyttää vuonna 1994 ja sen jälkeen pakollisen tapaturma- ja liikennevakuutuksen maksuun ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin. Muutoinkin ehdotettava järjestelmä vastaisi vuoden 1993 järjestelmää.

Eduskunta on hyväksynyt Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus) liittyen lain liikennevakuutuslain muuttamisesta (361/93) ja lain vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta (1488/92), jotka on tarkoitus saat- ta voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa. Mainittujen lakien mukaan sellainen vakuutusyhtiö, jonka kotimaa on ETA-jäsen- valtio voi harjoittaa Suomessa liikennevakuu- tustoimintaa. Tämän lisäksi myös muun kuin jäsenvaltion vakuutusyhtiölle voitaisiin myöntää toimilupa liikennevakuutuksen harjoittami- seen Suomessa. Ehdotettu maksu koskisi myös tällaisia vakuutusyhtiöitä, jos ne mainittujen lakien voimaantulon jälkeen harjoittavat Suo- messa vuonna 1994 liikennevakuutustoimintaa.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen johdosta valtio saa tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmiltä maksun kautta 330 miljoonaa markkaa, jolla katetaan valtion kansaneläkerahastoa koskevaa takuuosuutta.

Valtio ja vakuutetut osallistuvat maatalous- yrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mu- kaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuk- sen rahoitukseen siten, että kummankin välitön osuus on 29,1 prosenttia vakuutuksen koko- naiskustannuksista. Lisäksi valtio osallistuu vä- lillisesti maatalousyrittäjien eläkelain, kansan- eläkelain, sairausvakuutuslain ja perhe-eläke- lain rahoituksen kautta maatalousyrittäjien ta- paturmavakuutuksen perusturvaosuuden kus- tannuksiin. Ehdotettu maksu aiheuttaisi siten maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen ra- hoituksen kautta valtiolle myös kustannusten lisäystä.

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen liit- tyen hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäji- en tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta (HE 148/1993 vp), joka koskee maatalous- yrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannus-

osuuksien muuttamista. Esitys nostaisi toteutessaan valtion samoinkuin vakuutettujen suoraan vastattavan osuuden määrän 33,8 prosentiksi. Toisaalta mainitussa esityksessä ehdotettu perusturvaosuuden alentaminen nykyisestä 41,7 prosentista 32,3 prosentiksi pienentäisi myös valtiolle välillisesti aiheutuvia kustannuksia. Perusturvaosuuden kautta muodostuvan valtion välillisen kustannusosuuden arvioidaan olevan vuonna 1994 7,5 prosenttia kokonaiskustannuksista. Siten ehdotetusta maksusta aiheutuisi valtiolle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoituksen kautta vuonna 1994 yhteensä arviolta 7,4 miljoonan markan suuruinen menojen lisäys. Määrästä toteutuisi valtion suoran osuuden kautta noin 6,1 miljoonaa ja loput välillisesti perusturvaosuuden kautta.

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmässä kustannusten lisäys siirtyy vakuutusmaksuihin. Vaikutus tapaturmavakuutusmaksuun on noin 10 prosenttia ja liikennevakuutusmaksuun noin 8 prosenttia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen maksuosuudesta siirtyy vakuutettujen vakuutusmaksuilla katettavaksi noin kolmannes eli arviolta 6,1 miljoonaa markkaa. Osuus vastaa vakuutettujen osuutta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannusten rahoituksesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Tapaturmavakuutuslaitosten Liittoa, Liikennevakuutusyhdistystä ja maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994 ja koskemaan vuodelta 1994 suoritettavaa maksua.

5. Säättämisjärjestys

Käsiteltäessä hallituksen esitystä laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta (HE 248/1992 vp) eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi 12 päivänä marraskuuta 1992 antamassa lausunnossaan (PeVL 22/1992 vp), että lakiehdotus voitiin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Koska tässä ehdotuksessa on kysymys vastaavanlaisen järjestelmän säätämisestä koskemaan vain vuotta 1994, lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen mainitun säännöksen edellyttämässä järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1994 perittävästä maksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vakuutuslaitosten, joilla on oikeus myöntää Suomessa tapaturmavakuutuslaissa (608/48) tai liikennevakuutuslaissa (279/59) tarkoitettuja vakuutuksia, sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 2 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on suoritettava kansaneläkelaitokselle, siten kuin jäljempänä säädetään, kansaneläkelain 59 §:n 2 momentissa säädetyn valtion osuuden pienentämiseksi vuonna 1994 maksu, joka on yhteensä 330 miljoonaa markkaa. Tästä maksusta tapaturmavakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus on 152 miljoonaa markkaa ja liikennevakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus 160 miljoonaa markkaa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osuus on 18 miljoonaa markkaa.

2 §

Edellä 1 §:ssä tapaturmavakuutuslaitoksille säädetty maksuosuus jakautuu niiden kesken tapaturmavakuutuslain mukaisista muista kuin 57 §:ssä säädettyistä vakuutusmaksutulojen suhteessa. Liikennevakuutuslaitoksille säädetty maksu jakautuu niiden kesken vuoden 1994 tilinpäätöksellä vahvistettujen liikennevakuutusmaksutulojen suhteessa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 1 §:ssä säädetty maksuosuus on lopullinen.

3 §

Sen estämättä, mitä tapaturmavakuutuslain 35 §:n 1 momentissa, liikennevakuutuslain 18 §:ssä ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä säädetään, tästä laista vakuutuslaitoksille aiheutuva menojen lisäys voidaan vuonna 1994 ja sen jälkeen sisällyttää pakollisen tapaturmavakuutuksen sekä liikennevakuutuksen vakuutusmaksujen perusteisiin

ja lukea maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin.

Tästä laista johtuvasta maksutulon lisäyksestä ei kuitenkaan peritä eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/66) tarkoitettua vakuutusmaksuveroa, liikennevakuutuslain mukaista liikenneturvallisuusmaksua, tapaturmavakuutuslain 35 §:n 2 momentin mukaista työturvallisuusmaksua eikä 58 §:n ja 60 §:n 6 momentin mukaisia maksuja eikä eräiden tapaturmakorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain (957/71) 2 §:n eikä tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/91) 12 §:n mukaisia maksuja. Tämän lain mukaista maksua ei oteta myöskään huomioon maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 14 §:n mukaisia työturvallisuuskuluja määrättäessä.

4 §

Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitokset ovat velvollisia suorittamaan kalenterikuukausittain ennakkoa 1 §:ssä tarkoitettua maksusta. Ennakon suuruus on kalenterikuukaudelta 1/12 vakuutuslaitosten maksettaviksi 1 §:ssä säädettyistä määristä. Ennakko jakautuu tapaturmavakuutuslaitosten kesken ja liikennevakuutuslaitosten kesken vuoden 1992 tilinpäätöksellä vahvistettujen pakollisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulojen suhteessa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksaa kalenterikuukaudelta 1/12 sen maksettavaksi 1 §:ssä säädetystä määrästä.

Vakuutuslaitoksen on suoritettava kunkin kuukauden 15 päivään mennessä ennakko tapaturmavakuutusmaksutulosta Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry:lle ja liikennevakuutusmaksutulosta Liikennevakuutusyhdistykselle. Sosiaali- ja terveysministeriö välittää maksut kansaneläkelaitokselle. Sosiaali- ja terveysmi-

nisteriöllä on oikeus veloittaa edellä mainittujen yhdistysten tilejä suoritettujen ennakoiden määrällä välittäessään 1 §:ssä säädetyn markkamäärän kansaneläkelaitokselle.

5 §

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tapaturma- ja liikennevakuutuslaitosten ennakoina suorittamat maksuosuudet tarkistetaan vastaamaan 2 §:ssä säädettyä maksuosuuksien ja kautumista sen jälkeen, kun tapaturma- ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulot vuodelta 1994 on tilinpäätöksellä vahvistettu.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kunkin vakuutuslaitoksen ennakon sekä lopullisen maksuosuuden määrän. Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry. ja Liikennevakuutusyhdistys

huolehtivat 1 momentin mukaisten lopullisten maksuosuuksien keräämisestä ja tilittämisestä vakuutuslaitoksille.

6 §

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriö.

7 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994. Laki koskee vuodelta 1994 suoritettavaa maksua.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

